

Välkommen till

# Ute är inne

Mångfald och lärande i  
stadens natur- och  
kulturmiljö

Malmö 29-30 september  
2011

Nordisk konferens om utomhuspedagogik

[www.utenavet.se](http://www.utenavet.se)



# Välkommen till Malmö!

Malmö har genomgått en omvandling från industristad till kunskapsstad och ligger numera i framkant inom hållbar stadsutveckling. Idag är Malmö en attraktiv stad där det finns stort engagemang för hållbarhetsfrågor såväl inom kommunen som hos andra intressenter. Sedan 2008 satsar Malmö stad på olika initiativ inom lärande för hållbar utveckling, bland annat gröna skolgårdar, utepedagogik, mat och lärande, klimatexperiment och globala frågor. Västra Hamnen är en ny stadsdel där ekologisk hållbarhet är ledordet och år 2010 rankades Malmö som Sveriges miljöbästa kommun. För att åstadkomma en långsiktigt hållbar utveckling i praktiken behövs kunskap och förståelse både om globala sammanhang och om lokala förutsättningar och möjligheter.



Malmö är en internationell stad med ett koncentrerat och livfullt centrum. Staden är känd för sina vackra parker med små sjöar och slingrande kanaler. På gångavstånd från centrum ligger en flera kilometer lång badstrand och längs med hela stranden löper ett fält av vida, gröna ytor. Stortorget, omgivet av pampiga historiska byggnader, eller Lilla Torg, kantat av uteserveringar, inbjuder till festliga möten mitt i stadens centrum.



HÖGSKOLAN  
KRISTIANSTAD



Drömmarnas Hus



ACKNOWLEDGED BY



UNITED NATIONS  
UNIVERSITY

## Arrangör

Konferensen arrangeras av Utenavet. Utenavet är ett nationellt nätverk för främjande av utomhuspedagogik – se sid 3. Malmö stad och Malmö högskola är värd för årets konferens tillsammans med organisationerna i Region Skåne, SEA-U, Drömmarnas Hus, RCE Skåne, SLU Alnarp, Högskolan i Kristianstad.

## Målgrupper

Konferensen vänder sig främst till skolledare, pedagoger och övrig personal inom förskola, grundskola och gymnasieskola, samt lärarutbildningar och skolhälsovården. Den riktar sig också till landskapsarkitekter, arkitekter, planerare och andra som arbetar med utvecklande utemiljöer för barn och unga, samt alla som är ideellt engagerade exempelvis inom friluftsliv, hälsofrämjande arbete, natur- och kulturvägledning.

I programmet har vi som målgrupp angett de stadier/klasser (trinn) som innehållet är anpassat för, eller om workshopen vänder sig till skolledare, planerare och förvaltare. En detaljerad beskrivning av målgrupperna och mer konferensinformation, finner du på sidorna 25 och 26.

## Årets tema

Årets tema är mångfald och lärande i stadens natur- och kulturmiljö. Konferensen har i år dessutom en bred nordisk prägel. Med stöd från Nordiska ministerrådet erbjuder vi ett brett utbud av workshoppar från våra nordiska grannländer, Danmark, Finland, Island och Norge.



norden

Nordiska ministerrådet

# Utenavet nationellt nätverk för främjande av utomhuspedagogik

NCU verkar för ett holistiskt lärande, i växelverkan mellan sinnlig erfarenhet och textbaserad kunskap – för regional och lokal utveckling i förskola och skola.



Skogen är ett optimalt klassrum - här kan du kombinera teori med praktik i det oändliga! Genom Skogen i Skolan får du upplevelser och växande kunskap.



Kreativa skolgårdar och utmanande stadsmiljöer är nödvändiga för en allsidig utveckling. Movium har nationellt ansvar för att samordna, samla och sprida kunskap om utvecklande utemiljöer för barn och unga.



*Barn gör inte som du säger utan som du gör!  
Gör det spännande och roligt!*

NCFF vill se en skola som stimulerar alla elever till ett livslångt intresse för fysisk aktivitet, goda matvanor och hälsa i samspel med naturen.



Intresseföreningen som arbetar med mottot - att lära in ute - för ett upplevelsebaserat lärande i natur- och kulturlandskap inom skolans alla ämnen.



Friluftsliv och upplevelsebaserat lärande med alla sinnen är grunden i vår pedagogik för förskola och skola. Vi utbildar dig i ledarskap, metodik och friluftsteknik, för en hållbar utveckling i praktiken.



# Program

## Torsdag 29 september

- 08:00 - 09:30 Registrering med kaffe/te i foajén på Stadionmässan, Malmö.
- 09:30 - 09:45 Inledning  
*Lari Pitkä-Kangas*, kommunalråd för stadsekologi, konsumtion och utvecklingsfrågor.  
*Pontus Lindberg*, regionråd Region Skåne och ordförande Regionala Tillväxtnämnden.
- 09:45 - 10:30 Klassrummet utanför - om ämneslärande och bildning av hela människan i ett utvidgat lärorum. *Arne Nikolaisen Jordet*, førsteamanuensis, dr. philos, Høgskolen i Hedmark.
- 10:30 - 11:15 Relationsgrammatik: Om generationer och relationer och den förlängda ungdomstiden.  
*Mats Trondman*, professor i kultursociologi, Linnéuniversitetet, Växjö.
- 11:15 - 11:30 Presentation av arrangörerna och praktisk information.  
Utdelning av Moviums årliga utmärkelse Årets äppelträd.
- 11:30 - 12:30 Lunch, Stadionmässan, Malmö.
- 12:30 - 13:00 Transport och förflyttning till vald workshop, detaljerad information kommer att ges.
- 13:00 - 15:00 Parallella workshoppar utomhus.  
AB21 - AB32, A01 - A38.
- 15:00 - 15:45 Kaffe/te (eventuell transport/förflyttning till nästa workshop).
- 15:45 - 17:45 Parallella workshoppar utomhus.  
AB21 - AB32, B26 - B67.
- 18:00 Transport och förflyttning tillbaka till Stadionmässan.
- 19:00 Konferensmiddag med underhållning av Spiritus Mundi.  
Plats: Slaghuset (Saluhallen) Jörgen Kocksgatan 7A.

## Fredag 30 september

- 08:00 - 08:30 Stadionmässan Malmö. Musik av 174-kören.  
En skolkör vars namn symboliserar de 174 nationaliteter som finns i Malmö.
- 08:30 - 09:15 Till det kombinatoriskas lov.  
Om hur olika vi alla lär oss i den naturliga, mänskliga och sakliga miljön – och om hur de olika lärbetingelserna därtill växelverkar med varandra.  
*Bodil Jönsson*, professor emerita, Lunds Universitet.
- 09:15 - 09:45 Kaffe/te i foajén på Stadionmässan.
- 10:00 - 10:30 Transport och förflyttning till vald workshop, detaljerad information kommer att ges.
- 10:30 - 12:30 Parallella workshoppar utomhus.  
CD21 - CD31 C01 - C43.
- 12:30 - 13:45 Lunch utomhus (eventuell transport/förflyttning till nästa workshop).
- 13:45 - 15:45 Parallella workshoppar utomhus.  
CD21 - CD31, D31 - D67.
- 15:45 Transport tillbaka till Stadionmässan.

# Parallella workshoppar torsdag 29 september

AB kl 13.00–17.45 (OBS! Dubbelpass)    A kl 13.00–15.00    B kl 15.45–17.45

En beskrivning av målgrupperna hittar du på sidan 26.

Anm  
kod

## Rubrik/innehåll/workshopledare/målgrupp

### AB21 Inne möter ute - Teknik i utomhuspedagogikens tjänst

Under workshopen får du prova, använda och utveckla bl.a. kameror, ljudförstärkare, RFID, GPS, radiostyrning, vettar m.m som pedagogiska verktyg.

*Johan Sandzen, utställningskreatör, Naturinformation Ramneverk*

*Anders Johansson, utomhuspedagog, Friluftsn & NCU*

**Målgrupp:** F-6, 7-9, Gymnasiet, Skolledare

### AB22 Ronja och Hamlet i skolskogen

Följ med på en resa där vi flyttar ut svenskämnet och litteraturen. Du får här tips om hur natur och kulturlandskapet kan inspirera till läsande och skrivande och hur du kan förbättra språkutvecklingen.

*Eva Kätting, Nationellt Centrum för Utomhuspedagogik, Linköpings universitet*

**Målgrupp:** Förskola, F-6, Skolledare

### AB23 Havet - En resurs eller en soptipp?

Under många år har vi använt havet som soptipp och överexploaterat dess resurser. Hur kan man utveckla hållbar teknik som gynnar både oss och havsmiljön? En experimentdag med båtutur där vi "fångar" vår egen mat och utviner energi från havet.

*Michael Palmgren, SEA-U, Malmö*

**Målgrupp:** 7-9, Gymnasiet

### AB24 Tema höstens färger: funktion, fasa och fantasi

Varför är stoppsignalen röd? I denna workshop utforskar vi färger som språk. Betydelsen av färger för människor och natur, hur skiljer den sig? Vad ser vi för färgspråk i stadens bebyggelse, naturens kommunikation och människans verksamheter? Vetenskap och fantasi i färgrikt utbyte.

*Karin Nilsson, Helen Hasslöf, Malmö högskola*

**Målgrupp:** F-6

### AB25 Gröna skolgårdar i Malmö

Vi går igenom hur du enkelt kan inventera skolgården för att se om den är hälsofrämjande, utvecklande och lärande ur ett barnperspektiv. Vi tittar på olika platser betydelse för lärande och upplevelser, lämpliga odlingsformer för skolgårdar och andra kreativa miljöer.

*Mats Levin, Charlotte Derner, Landskapsarkitekter Gröna skolgårdar Malmö stad*

**Målgrupp:** F-6, 7-9, Gymnasiet, Skolledare, Planerare/Förvaltare

### AB26 Bot och bättring. Natur och kultur i kryddträdgården

Vi botaniserar bland vilda växter och kryddväxter som har haft betydelse då och nu som medicin. Vi får inblick i en gammal föreställningsvärld som under 1800-talet kom i konflikt med den framväxande läkarvetenskapen. Vi gör te, omslag, massageolja och letar magiska träd och offerstenar.

*Karin Hjelmér, Åsa Jansson, Fredriksdal museer och trädgårdar*

**Målgrupp:** 7-9, Gymnasiet

### AB27 Stad för barn, stad för alla

Staden måste planeras så att den passar alla människor. Men vilken hänsyn tar stadsbyggandet till barn och ungas behov, önskemål och åsikter – när det kommer till kritan? Ta del av exempel på planering utifrån barns egna perspektiv – och ställ de frågor som du tycker är de viktigaste för att främja barns inflytande.

*Maria Kylin, barnmiljöforskare, SLU*

*Mie Svennberg, arkitekturkonsulent i Göteborgs stad och Västragötalandsregionen*

**Målgrupp:** Planerare/Förvaltare, Skolledare

## AB28 Slitage med kvalitet

Gräs eller gummiastfalt? Att få växter att utvecklas optimalt på platser där det också finns många barn är en av planerarens största utmaningar. Ta del av kunskap och goda exempel på växtval, växtbäddar, markmaterial samt hur man skyddar träd och buskar på lekplatser, skol- och förskolegårdar.

*Maria Hernberg, landskapsarkitekt, Cedervalls Arkitekter, Stockholm*

*Arne Mattsson, träd och markexpert, Malmö Stad*

**Målgrupp:** Planerare/Förvaltare, Skolledare

## AB29 Plats för den gränslösa leken

Hur kan vi på nya sätt främja barns rörelseglädje i det offentliga rummet? Vi diskuterar form och tillgänglighet, utifrån 1) Den moderna lekgatan, som till och med gör trafikplatser tillgängliga, samt 2) Tankarna bakom Puckelbollen i Malmö, en konstnärlig parafras på det folkligaste av alla idrotter – fotbollen. För en bollplan måste väl inte vara platt?

*Johan Ferner Ström, konstnär, Puckelbollens skapare, Malmö*

*Benny Schytte, kultursociolog, Köpenhamn*

**Målgrupp:** Planerare/Förvaltare, Skolledare

## AB30 Djurliv i staden (OBS!Passet utgår!)

Det bor inte bara människor i staden. Vilka djur bor där och hur kan vi hitta dem? Vilka spår lämnar de efter sig och varför bor de i stan? Var bor de? Vi går runt i stadsmiljön och letar upp djuren som bor där.

*Frederik Pedersen, Naturspåret*

**Målgrupp:** Gymnasiet

## AB31 Geocaching på Naturskolevis

Under workshopen kommer vi att leta efter skatter tillsammans. Du får bekanta dig med en gps funktioner och hur geocaching fungerar. Vi diskuterar hur geocaching och gps-navigering ger möjligheter till lärande om kartor, insamlande av information om landskapet, rörelseglädje och problemlösning i grupp.

*Anna Ekblad och Anders Kjellsson, Naturskolan i Lund*

**Målgrupp:** F-6, 7-9, Gymnasiet

## AB32 Ledarskap i stadslandskapet

I denna workshop kommer vi att praktisera olika metoder för reflektion över grupperns agerande och det egna ledarskapet som lärare.

*Helena Alsegård, Nationellt Centrum för Utomhuspedagogik, Linköpings universitet*

**Målgrupp:** F-6, F-6/Särskola, 7-9, Gymnasiet, Skolledare

## A01 Natur och design. Design av egna konstruktioner med inspiration från naturen

Vi provar olika tekniker med natur- och återbruksmaterial där vi växelspelar mellan människans design och naturens energi- och materialsnäla lösningar.

*Klas Nyberg, Ingemar Nyman, Miljöverkstaden Helsingborg*

**Målgrupp:** F-6, 7-9

## A02 Matematik i skolans närmiljö

Upptäck matematiken på gatan, p-platsen, skolvägen m.m. Under en promenad i dessa miljöer upptäcker och undersöker vi tal, former och mönster av olika slag. Vi jämför det vi funnit med målen för skolår 3 och 5 i kursplanen i matematik.

*Lisbeth Ringdahl, Malmö högskola*

**Målgrupp:** F-6

## A03 Hur låter min väg till skolan

Workshop i hur Drömmarnas Hus använder sig av sinnena för att medvetandegöra omvärlden och visa på tillfällen att hitta lugn. Metoder, övningar, upplevelser och praktiska tips på hur ni själva kan göra. Vi visar hur lek, pedagogik och natur kan integreras i den ordinarie ämnesundervisningen i skolan.

*Lisa Daniel, Kristian Almquist, Drömmarnas Hus, Malmö*

**Målgrupp:** F-6, F-6/Särskolan

#### **A04 Skapa ditt personliga odlingskärl! (OBS!Passet utgår!)**

Det går att odla i vad som helst! I denna workshop kommer deltagarna ges möjlighet att skapa sitt eget personliga odlingskärl av återvinningsmaterial. Välkommen till Drömmarnas Hus orangerie och lek med material som rostigt järn, hårdnat gummi eller varför inte gamla strumpor?

*Lisa Lagerström med flera, Drömmarnas Hus, Malmö*

**Målgrupp:** 7-9, Gymnasiet

#### **A05 Upplev ätliga vilda växter med mer än bara smaken!**

Följ med på en böljande vandring bland blad, blommor, knoppar, frukter och bär där fokus ligger på vad man kan stoppa i munnen! Med olika metoder tränar vi på att lättare komma ihåg de växter som vi stöter på. Detta är workshopen för dig som vill lära dig mer om ätligt i din närmiljö!

*Jacob Packalén Rosberg, Drömmarnas Hus, Malmö*

**Målgrupp:** F-6, 7-9, Gymnasiet

#### **A06 Hållbart fiske (OBS!Passet utgår!)**

Dissekerar, rensar och rökar fisk. Åk på en kort kanaltur med vår gamla ”sillabåt”. Vi lär oss välja ”rätt” fisk till matbordet. Kan fiske vara hållbart?

*Henrik Wulff de la Motte, Malmö Museer*

**Målgrupp:** 7-9, Gymnasiet

#### **A07 Bland pirater och skeppsvrak**

Berättande historia bland skeppsvrak och pirater. Med metalldetektorer, spade, vadarstövlar eller dykardräkt tar vi fram vrakdelar och skapar en berättelse om vrakdelarna och fynden vi hittar.

*Christina Claesson, SEA-U/Malmö Museer*

**Målgrupp:** F-6

#### **A08 Fysik på lekplatsen - upplev fysikens lagar med hela kroppen**

Nationellt resurscentrum för fysik-NRCF har i ett projekt inventerat och sammanställt vilken fysik barn och elever i förskola och skola kan utveckla en förståelse för genom att på lekplatsen uppleva och utforska exempelvis lutande plan, friktion, pendelrörelser, fritt fall, m.m.

*Ann-Marie Pendrill och Annika Palmgren, NRCF vid Lunds universitet*

**Målgrupp:** F-6

#### **A09 Leka bör man annars dör man**

Att leka lekar är livet för både gammal och ung – och ett sätt att umgås sedan urminnes tider. Vi prövar hur lekar kan användas för att få barn att lyssna, känna trygghet och bli samspelade i grupp.

*Barbro Samuelsson, IPA – barns rätt till lek, Stockholm*

**Målgrupp:** F-6

#### **A10 Stadsvandring och framtidsfrågor - Utepedagogik med SO-perspektiv**

Genom att följa olika spår genom närmiljön upplever du den lokala utvecklingen. Du får delta i en stadsvandring i mindre format och får inspiration till egna vandringar med elever.

*Lilian Waldenström och Kajsa Hallstedt, Malmö högskola*

**Målgrupp:** F-6

#### **A11 Street Dance för alla! (OBS!Passet utgår!)**

Idag är det modernt och kul för alla att dansa, kille som tjej. Våga utmana dig själv och låt dina elever möta varandra i rörelse. Under lustfyllt lekande får du praktiska verktyg att ta med dig hem. Ge eleverna rörelse och kreativitet till skön musik utan stress och krav. Dans på lika villkor!

*Niklas Berglind och Karin Richardsson, professionella dansare, Örebro*

**Målgrupp:** 7-9

#### **A12 Hej på dig skata!**

Det är mycket trevligare att vandra i skogen, om du kan säga hej till olika växter och djur du känner till! Den här workshopen är för alla som vill lära ut växt- och djurarter på ett inspirerande och roligt sätt. I den här workshopen lär du dig olika övningar och lekar för att lära in arter utomhus.

*Pia Lindström, miljöpedagog, Borgå naturskola, Borgå stad, Finland*

**Målgrupp:** F-6

### A13 Utomhuspedagogik i stadsmiljö - för ett hållbart lärande

Kunskap, reflektion och handling i natur- och kulturlandskapet. Platsens betydelse för lärprocesser i förskola och skola. Outdoor Environmental Education utifrån ett internationellt perspektiv (Asien och Europa).

*Anders Szczepanski, Nationellt Centrum för Utomhuspedagogik Linköpings Universitet*

**Målgrupp:** Förskola, F-6, F-6/Särskola, Planerare/Förvaltare Skolledare

### A14 Fotosafari/orientering i Västra Hamnen (OBS!Passet utgår!)

Deltagarna får startkort, fotokarta och kontrollplaceringskarta för att sedan orientera/leta sig fram till olika punkter och identifiera rätt fotografi till rätt plats. Lära känna ett av Malmös mest spännande projekt: Omvandlingen av ett gammalt industriområde till ett dynamiskt boende-, arbets- och fritidsområde.

*Bengt Hermansson, Malmö högskola*

**Målgrupp:** 7-9, Gymnasiet

### A15 Parkour – livsstil eller modern urban idrottslig aktivitet?

Vi vill visa på hur man kan använda staden som sin träningsarena, från de enklaste rörelserna till de mer avancerade övningarna. Vi vill vidare visa på att man som parkourutövare "traceur" inte behöver vara akrobat eller våghals, utan att det här är något som kan passa alla. Ett nytt sätt att se på staden.

*Mats Johnsson + "traceurer", Malmö högskola*

**Målgrupp:** F-6, 7-9, Gymnasiet

### A16 Är havet för alla – tillgänglighet för alla

Hur ger man elever med funktionsnedsättning tillgång och upplevelser vid vatten och hav? Deltagarna får själv delta på elevernas villkor. Vi kommer att jobba med nya hjälpmedel under workshoppen.

*Annika Seger, Parkskolan - Gymnasiesärskola, SEA-U, Malmö stad*

**Målgrupp:** 7-9/Särskola, Gymnasiesärskola

### A17 På spaning efter den biologiska mångfalden i skolans närmiljö

Utmaningen från Bioresurs 2011 handlar om den biologiska mångfalden runt skolan - att ta reda på arter i närmiljön, göra iakttagelser och öka den biologiska mångfalden. Vi resonerar om möjligheter och delar med oss av erfarenheter.

*Britt-Marie Lidesten, Nationellt resurscentrum för biologi och bioteknik, Uppsala*

**Målgrupp:** 7-9, Gymnasiet

### A18 Meanwhile elsewhere - Encounters in a city by the Baltic Sea (OBS!Passet utgår!)

Workshop starts with an exhibition in a tent about a city where every decision is made with the wellbeing of both people and the environment in mind. Stories named "Energy breakthrough", and "Toxic time travel" amongst others lead you to ways of using drama and exhibitions in education and training.

*Maija Venäläinen, Hyria Education Ltd, Hyvinkää, Finland*

**Målgrupp:** 7-9, Gymnasiet

### A19 Uteklasser på ungdomsskolen (OBS!Passet utgår!)

Hvordan kombinere fysisk aktivitet, faglig fordypning og friluftsliv gjennom hele ungdomsskolen? Våre erfaringer med uteklasser, og eksempler der alle fag kan inkluderes i uteundervisningen. La deltakerne får økt inspirasjon og kunnskap til å bruke natur og nærmiljøet mer når de kommer hjem igjen.

*Tollef Stensrud, Bent Gundersen Kjølnes ungdomsskole, Telemark, Norge*

**Målgrupp:** F-6

### A20 Människans avtryck

Pröva en metod som sätter färg på barnens upplevelser av staden. Vi letar och undersöker rum och platser vi möter på vår väg. Vad berättar spåren vi hittar om livet i staden – förr och nu? Och hur kan vi använda oss av detta i det pedagogiska arbetet bland små barn?

*Mania Teimouri, arkitekturpedagog, Göteborg*

**Målgrupp:** Förskola



## A21 Barns bilder i staden

En vandring i staden kan inspirera till en kreativ och annorlunda bildundervisning. Vi upplever stadsmiljön, skapar med naturmaterial, textil och andra föremål – och samtalar om bildämnets möjligheter att utveckla yngre elevers estetiska och etiska värdegrund.

*Marie Gayatri Kristoffersson, konstnär, Göteborg*

**Målgrupp:** F-6

## A22 Naturvejledere viser vejen (OBS!Passet utgår!)

Gennem forskellige aktiviteter ønsker vi at arbejde med hvordan elever motiveres og får stort ejerskab af at deltage på naturvejledernes ture. Vi skal også diskutere og komme med eksempler på, hvordan et godt samarbejde mellem lærere og naturvejleder udvikler og fremmer elevernes udbytte.

*Poul Hjulmann Seidler och Mette Åskov Knudse, Naturvejlederuddannelsen Skov og Landskab, KU, Danmark*

**Målgrupp:** 7-9

## A23 Uteundervisning om samisk kultur

Undervisning om samisk kultur gjennom en aktivitetsøkt ute. Deltakerne blir presentert for fakta om samisk kultur gjennom å spille ”samebingo” og ”sameterningspill”. De får prøve lassokasting og de får et innblikk i samisk mattradisjon gjennom å lage og smake på retten bidos.

*Vibeke Svantesen, rådgive, Friluftsrådet Sør, Arenda, Norge*

**Målgrupp:** F-6

## A24 Praktisk geometri i nærmiljøet (OBS!Passet utgår!)

Mange vil si at geometrien er den vakreste delen av matematikken. Geometrien studerer form og egenskap på objekter i vår verden og utforsker det visuelle og konkrete rom vi lever i, og er alt fra strikkemønstre til brostein, arkitektur og mye, mye mer. Hvordan bruke kropp, orienteringssans og estetisk opplevelse til å forstå meningen med å lære geometri? **OBS!** Medtag kamera/kameramobil.

*Ann-Helen Odberg, Islanske Universitet, avdeling for idrett og helse, Island*

**Målgrupp:** 7-9, Gymnasiet

## A25 Eventyret i naturen – naturen i eventyret

Om metoder til at utfordre børnenes fantasi og skape interesse for naturen gjennom eventyrgenrer. Vi skal bruke naturen til at indleve os i og leke med eventyr, sagaer og myter. Du inddrages i at fortælle eventyr ude (storytelling), skabe eventyrlige væsener i naturen og at opsoge naturfænomener, som kan indgå i eventyr.

*Thomas Gyalokay, naturvejleder Institutions- og skolecentret Høje-Taastrup, Danmark*

**Målgrupp:** Förskola, F-6

A26

## B26 Utomhuspedagogiskt ledarskap för lustfullt lärande

Att vara ledare i uterummet skapar pedagogiska kunskaper och fantasi. Genom praktiska övningar och reflektioner ger vi varandra inspiration och erfarenheter till ett kreativt lärande.

*Britta Brügge, Nationellt Centrum för Utomhuspedagogik, Linköpings Universitet*

**Målgrupp:** Förskola, F-6, F-6/Särskola, Skolledare

A27

## B27 Naturkul matematik

I denna utomhuspedagogiska workshop använder vi språket för att kommunicera matematik och tar hjälp av platsen för att göra egna, användbara matematikspel/övningar.

*Katarina Johansson, Nationellt Centrum för Utomhuspedagogik, Linköpings universitet*

**Målgrupp:** F-6, F-6/Särskola, Skolledare

A28

## B28 Att lära in svenska ute – årskurs F-6

Utemiljön är användbar för lärandet och för att öka måluppfyllelsen i alla ämnen. Under denna workshop får ni uppleva, leka och lära svenska på ett kreativt sätt utomhus. Ni kommer att få delta i olika övningar som är hämtade ur boken Att lära in svenska ute (2010) och workshopledare är två av bokens författare.

*Eva Persson, Lunds Naturskola och Helen Grantz, Uddevalla Naturskola*

**Målgrupp:** F-6

A29

### B29 Mer rörelse i skolskogen

Här lär du dig bland annat hur du bygger säkra teknikbanor som tränar barnens koordination, syreupptagning och fysik. Dessutom får du tips på övningar som kan förbättra gruppsammanhållningen och samarbetsförmågan bland dina elever.

*Jens Meyer, samordnare för Skogen i Skolan, Värmland, Slöjd/Teknik lärare 7-9*

*Maria Käck, resurspedagog, Fredricelundsskolan*

**Målgrupp:** F-6, 7-9

A30

### B30 Lärande för hållbar utveckling i utemiljö – Tankar och aktivitetsidéer

Hur kan innehållet i hållbar utveckling konkretiseras i undervisningen? Hur passar utomhuspedagogiken in i detta lärande? Här får ni ta del av teorier och tankar kring lärande för hållbar utveckling samt aktivt prova utomhusaktiviteter man kan göra med elever. Få idéer kring de tre aspekterna; ekologisk, ekonomisk samt socialt hållbar utveckling.

*Annika Manni, nationella forskarskolan "Lärande för hållbar utveckling", Umeå*

**Målgrupp:** F-6

A31

### B31 Låt bondgården bli skolsal! (OBS! Båda passen utgår!)

Se gården som en pedagogisk resurs. Fånga elevernas nyfikenhet genom en matte- och en NO-lektion ute på bondgården. Genom att varva teori och praktik spikar alla sinnen igång inlärningsprocessen. Här ges tips och konkreta råd på övningar som passar grundskolan, med fokus på elever i år 4-6.

*Ingrid Jönsson, LRF*

**Målgrupp:** F-6

A32

### B32 Träning på köpet med utomhuspedagogik (OBS! Båda passen utgår!)

Integrera barn med Downs syndrom i förskolor som arbetar med utomhuspedagogik. Grovmotoriken tränas och utvecklas automatiskt utan planerad träning. Skapa istället lust och möjlighet till lärande med fokus på annan inlärnin g i utomhusmiljö.

*Britt-Marie Johansson, Friluftsförbundet I Ur och Skur förskola*

**Målgrupp:** Förskola

A33

### B33 Att flytta ut lärandet i naturen

För dig som är lärare i de yngre åldrarna och vill arbeta med skolans ämnen utomhus. Hur gör jag för att skapa trygghet i gruppen så att de faktiskt lär sig något? Kom och prova på det upplevelsebaserade lärandet.

*Petra Vensryd, utbildare Friluftsförbundet I Ur och Skur skola*

**Målgrupp:** F-6

A34

### B34 Naturen som pedagogiskt hjälpmedel

I Ur och Skur i förskolan – vad gör de ute hela dagarna? Läroplanens mål uppfylls genom en väl organiserad och planerad pedagogisk verksamhet. Vi visar praktiskt hur vi arbetar med I Ur och Skur i förskolan.

*Py Dalaryd, utbildare Friluftsförbundet I Ur och Skur*

**Målgrupp:** Förskola

A35

### B35 Att lära in matematik ute – årskurs 1-6

Vi vill visa hur man med hjälp av utomhuspedagogik i naturen eller på skolgården kan träna grundläggande begrepp, göra uppskattningar, samarbeta, kommunicera och samtidigt arbeta mot kursplanens mål i matematik. Övningarna är hämtade från boken Att lära in matematik ute. En av workshopledarna är medförfattare till boken.

*Robert Lättman-Masch och Birgitta Sang, Naturskoleföreningen*

**Målgrupp:** F-6

A36

### B36 Att lära teknik ute - årskurs F-6

Ute är det enkelt och roligt med teknik. Workshopen ger dig nya idéer att arbeta med ämnet teknik. Alla övningar utgår från skolans kursplan och ger verktyg och kunskaper i hur man med enkla medel kan nå målen i teknikämnet. Exempel och inspiration från Carina Brage, författaren till boken Att lära teknik ute.

*Carina Brage, Linköpings Naturskola*

**Målgrupp:** F-6

A37

### B37 Mangfoldigheden i det udvidede læringsrum i byen. Læring i dialektiske rum (OBS! Båda passen utgår!)

Hvorledes bliver vi klogere på læringseffekten af samspillet mellem undervisning i inde- og uderum. Fokus vil være på at vise hvorledes det udvidede læringsrum kan bruges til at fremme interessen mellem teknologi og naturens mangfoldighed. Det nære byområde vil blive inddraget i workshopen.

*John Andersson, Lars Bo Kinnerup, University College Sjælland, Læreruddannelsen*

*Vordingborg, Danmark*

**Målgrupp:** F-6

A38

### B38 Udeskolepædagogik og kulturarv (OBS! Båda passen utgår!)

Praktiske eksempler på udeskolepædagogik med afsæt i samspillet mellem bevægelse, natur og kultur. Fremstil Raunkjærscirkel af pil til beskrivelse og opdagelse af nærmiljøet. Byg omverdenen ved hjælp af 2 sten og en kæp. Beskriv mangfoldigheden af fugle i byen uden at kende fuglene. Vær geolog i en sandkasse, byg en by.

*Tom Vestergård, naturvejleder, Danmark*

**Målgrupp:** F-6

B39

### Leka bör man annars dör man

Att leka lekar är livet för både gammal och ung – och ett sätt att umgås sedan urminnes tider. Vi prövar hur lekar kan användas för att få barn att lyssna, känna trygghet och bli samspelta i grupp.

*Barbro Samuelsson, IPA – barns rätt till lek, Stockholm*

**Målgrupp:** Förskola

B40

### Stor natur for små børn – om leg og læring i naturen for førskolebørn

Hvordan kan man som barn lære om natur og naturens mangfoldighed? Og hvordan kan vi som voksne tilrettelægge oplevelser og lærings baserede aktiviteter for de yngste børn? Vi afprøver lege og konkrete natur-aktiviteter, der kan gøre de yngste børn klogere på naturen og dens beboere. Det handler om krop, sanser og førstehåndsoplevelser!

*Rikke Laustsen, Jacob Jensen, naturvejleder, Tårnby Naturskole, Danmark*

**Målgrupp:** Förskola

B41

### Stranden som tvärvetenskaplig læringsarena

Vi visar hur man kan använda stranden (kust eller insjö) till tvärvetenskaplig uteundervisning. Vi genomför aktiviteter inom naturkunskap, idrott och hälsa, språk, matematik och slöjd. Aktiviteterna stimulerar bland annat nyfikenhet och upptäckarglädje, samarbetsförmåga, språkutveckling och kreativt skapande.

*Annika Ljungström, fagsjef, Oslofjordens friluftsråd, Norge*

**Målgrupp:** Förskola, F-6

B42

### Klart det går! Friluftaktiviteter for barn og unge med fysisk funksjonsnedsettelse

Praktisk gjennomføring av aktiviteter og tips til hvordan disse kan tilpasses/tilrettelegges for barn og unge med fysisk funksjonsnedsettelse, eksempelvis syn, hørsel, bevegelse, astma/allergi, overvekt.

*Stein-Roar Slotterøy, Dalane Friluftsråd, Helleland, Norge*

**Målgrupp:** F-6/Särskola, 7-9/Särskola

B43

### Leg, lær og tons i naturen

Krat og skov indbyder til motoriske udfordringer. Vi følger labyrinter, laver stafetløb, løser opgaver og laver spil og løb. Naturen indgyder til leg og motorik tilsat læring om naturen og bruges med stigende faglige krav til børnehave- og skolebørn.

*Gitte Eriksen, naturvejleder, Danmark*

**Målgrupp:** Förskola, F-6

#### **B44 Sundhed ruller derudad (OBS!Passet utgår!)**

Få pulsen op og oplev dit lokale naturområde på MTB. Der er flere udfordringer i dit lokale naturområde end du tror! Projektet ”Sundheden ruller derudad” er et godt eksempel på lokale projekter med forankring i det lokale foreningsmiljø til gavn for skolebørn, skolelærere og foreningslivet i kommunen og samtidigt generer det flere, der fatter interesse for MTB.

*Lene Schmidt, naturvejleder, Halsnæs naturklub, Danmark*

**Målgrupp:** 7-9

#### **B45 Platsens betydelse för leken och spelets pedagogik (OBS!Passet utgår!)**

Olika förutsättningar i miljön påverkar leken och spelet. I den här workshopen får du möjligheten att prova på och reflektera över platsens betydelse för olika slags aktiviteter.

*Peter Göttinger, informatör, NCFE, Örebro universitet*

**Målgrupp:** 7-9

#### **B46 Stenkoll på staden**

Varför sitta i klassrummet och titta på stensamlingar när det går lika bra att studera bergarter utomhus? Vi ger oss ut på en exkursion på jakt efter bergarter då det i stadens centrum går att hitta sten från världens alla hörn.

*Mikael Wingård, lärare i geografi och naturkunskap, Celsiusskolan i Uppsala*

**Målgrupp:** 7-9

#### **B47 Människans avtryck**

Pröva en metod som sätter färg på barnens upplevelser av staden. Vi letar och undersöker rum och platser vi möter på vår väg. Vad berättar spåren vi hittar om livet i staden – förr och nu? Vi visar hur detta kan bidra till ett mer lustfyllt skolarbete.

*Mania Teimouri, arkitekturpedagog, Göteborg*

**Målgrupp:** F-6

#### **B48 Ungdomars bilder i staden (OBS!Passet utgår!)**

En vandring i staden kan inspirera till en kreativ och annorlunda bildundervisning. Vi upplever stadsmiljön, skapar med naturmaterial, textil och andra föremål – och samtalar om bildämnets möjligheter att utveckla tonåringens estetiska och etiska värdegrund.

*Marie Gayatri Kristoffersson, Landart konstnär, Göteborg*

**Målgrupp:** 7-9

#### **B49 Godt samarbejde til glæde for børnene (OBS!Passet utgår!)**

Hvordan kan naturvejledere være med til at styrke og inspirere pædagogers arbejde med bl.a. sproglig udvikling og sociale kompetencer hos de små børn? Vi laver sjove aktiviteter og diskutere hvordan børnene får mest glæde af et godt samarbejde mellem pædagoger og naturvejledere

*Poul Hjulmann Seidler och Mette Åskov Knudsen, Naturvejlederuddannelsen, Skov og Landskab KU, Danmark*

**Målgrupp:** Förskola

#### **B50 Vandra in i rummet. En guidad sinnesresa baserad på välmående**

Tänk dig att vandra in i ett rum fullt av fjäderboor eller hamna i ett regn av såpbubblor. Vi erbjuder en workshop med avstamp i det dramatiserade berättandet som tar dig igenom olika sinnesupplevelser. Lite som en må-bra-fabrik, där de löpande banden producerar må-bra känslor.

Because you're worth it.

*Lisa Petri och Lisa Daniel, Drömmarnas Hus, Malmö*

**Målgrupp:** F-6

#### **B51 Från fisklek till sillmacka (OBS!Passet utgår!)**

Dissekera, rensa och röka fisk. Åk på en kort kanaltur med vår gamla ”sillabåt”. Besök en fiskehodda och lär dig om fiskeredskap från förr.

*Ulrika Sjöstrand, Malmö Museer*

**Målgrupp:** F-6, F-6/Särskola, 7-9, 7-9/Särskola

### **B52 Mitt havsdjur – att forska om djur**

I havet runt den svenska kusten finns det mycket spännande dolt under ytan. Mitt havsdjur ger deltagarna en "hands on"-upplevelse där de i vadarstövlar får undersöka och utforska Öresunds rika biologiska mångfald.

*Martin Karlsson, SEA-U, Malmö*

**Målgrupp:** F-6

### **B53 Arkeologisk undersökning på sandstranden**

Arkeologi handlar om oss människor, om förhållandet mellan fakta och tolkning och om vår förmåga att tolka. Genom att gräva och tolka får vi en inblick i hur arkeologen arbetar. Vi mäter, väger, beskriver och enkelt skapar en egen arkeologisk utgrävning. Detta inspirerar till diskussioner kring vad vi VET och vad vi TROR oss veta.

*Helen Lilja, Uppsökarna, Regionmuseet i Kristianstad*

**Målgrupp:** F-6

### **B54 Pedagogiska kartor – ett kraftfullt verktyg**

Pedagogiska kartor – ett kraftfullt verktyg för dig som är intresserad av utomhuspedagogik. Ta chansen att prova det nya webbaserade verktyget Pedagogiska kartor som är skraddarsytt för Malmös pedagoger. Verktyget kan utvecklas till att användas på fler platser i Sverige.

*Bo Lindvall, Karin Bengtsson, Malmö Naturskola*

**Målgrupp:** F-6, 7-9, Gymnasiet

### **B55 Naturen som lärobok och läkande kraft**

Vi provar på arbetssättet som pedagogerna vid SFI-IntroRehab använder i sin undervisning av nyanlända flyktingar med krigstrauman. Pedagogerna har utvecklat arbetssätt utifrån deltagarnas behov och intressen. Utflykter och studiebesök i närmiljön ger språket mening, innehåll och utgör grunden i språkundervisningen.

*Joakim Dahlin, Hedeel Talib, Susanne Hansson och Salwan Shaker,*

*SFI-Intro Rehab, KomVux Södervärn, Malmö*

**Målgrupp:** Gymnasiet, Skolledare

### **B56 Natur för alla (OBS!Passet utgår!)**

Workshopledarna delar med sig av sina samlade erfarenheter av utomhuspedagogik som ett arbetssätt inom SFI-undervisningen, som tillämpats inom projekten Natur för alla och Språk Kultur Identitet. Deltagarna i projekten har varit allt från analfabeter till akademiker. Workshopen är en kortare vandring i naturen med praktiska övningar och diskussioner.

*Josefine Gustafsson, Malmö Naturskola och Kristina Gidlöf, Malmö Museer, Region Skåne*

**Målgrupp:** F-6, 7-9, Gymnasiet, Skolledare

### **B57 LAND ART - skapa konst i natur- och kulturmiljöer**

Land Art är att skapa konst och skulpturer av naturmaterial eller skräp som vi hittar på plats. Människan har länge använt material hon haft runt sig för att uttrycka vilja och sammanhang i livet. I gränslandet mellan verklighet och fantasi arbetar vi processinriktat och frigör skaparkraft och stimulerar till kreativt arbete.

*Åsa Forsberg, Regionmuseet i Kristianstad*

**Målgrupp:** F-6

### **B58 På jakt i närmiljön efter friluftslivets mångfald (OBS!Passet utgår!)**

Med närmiljön som utgångspunkt når vi målen i skolan och väcker elevers intresse för friluftsliv. Vi belyser friluftslivet ur olika aspekter som äventyr, utmaning och samarbete ur ett kulturellt och organisatoriskt perspektiv. Praktiska moment, reflektion och diskussion kring friluftslivets mångfald.

*Stephan Svenning, Örebro universitet*

**Målgrupp:** 7-9

### **B59 Kulturvandring i staden med uppgifter vid statyer/byggnader (OBS!Passet utgår!)**

Grupper om tre deltagare får kartor med inritade kontroller samt startkort. Att lära känna Malmös innerstad och dess "kulturella värden".

*Bengt Hermansson, Malmö högskola*

**Målgrupp:** 7-9, Gymnasiet

## B60 Våra sinnen i naturen

Vi gör en odysse genom naturen där alla våra sinnen får arbeta. Vi använder våra sex sinnen, se, känna, höra, smaka och lukta, till att uppleva naturen med hela kroppen. Känna tiden se vädersträcken.

*Ingrid Svensson, Naturspåret, Malmö*

**Målgrupp:** F-6, 7-9, Gymnasiet

## B61 Väderskyddspussel (OBS!Passet utgår!)

Att hålla utomhuslektioner med skolklasser kan innebära problem. Barn som bor i staden har ibland inte rejäla regnkläder. Därför är det praktiskt att uppföra enkla väderskydd. En extra vinst uppnås om barnen är med och bygger "sitt eget". Under workshoppen får deltagarna vara med att klura ut och sätta upp en timmerstomme.

*Lennart Pranter och Lena Ingvad, Lunds kommun*

**Målgrupp:** F-6, 7-9, Gymnasiet

## B62 Alla kan odla! Att använda odling i pedagogiken

I denna workshop visar vi grundläggande och enkla sätt att odla på. Vi tittar på de odlingar som finns i Drömmarnas Hus trädgård samt skapar en egen liten grönsaksodling. Ni får med er kunskaper tillräckliga för att starta en odling direkt på er arbetsplats tillsammans med barn och unga.

*Lisa Lagerström, Frederik Tauschnitz, Drömmarnas Hus, Malmö*

**Målgrupp:** F-6

## B63 Stadsvandring och framtidsfrågor - Utepedagogik med SO-perspektiv (OBS!Passet utgår!)

Genom att följa olika spår genom närmiljön upplever du den lokala utvecklingen. Du får delta i en stadsvandring i mindre format och får inspiration till egna vandringar med elever.

*Bodil Liljefors-Persson, Lilian Waldenström, Kajsa Hallstedt, Malmö högskola*

**Målgrupp:** 7-9

## B64 Välkomna till en matematisk upplevelse i naturen kring Torup!

Matematik kan upplevas på många olika sätt! Ett sätt är i vår fantastiska natur. Genom att använda våra fem sinnen fångar vi olika områden inom matematiken. Vi urskiljer mönster och former, uppskattar längd och vikt samt uppfattar antal, i naturen på ett lustfyllt sätt med möjlighet till naturlig ämnesintegrering.

*Christina Svensson, Gunilla Mellhammar, Resurscentrum för mångfaldens skola, Malmö*

**Målgrupp:** F-6, 7-9

## B65 Helsefremmende barnehager (OBS!Passet utgår!)

Lärande nettverk som metode och høsting av viltvoksende matressurser. En innføring i "lærende nettverk" som metode for kompetanseheving i barnehagen, og betydningen av, og eksempler på: "høsting av viltvoksende matressurser og konservering i barnehagen".

*Knut Berntsen, dagl. leder, Polarsirkelen friluftsråd, Norge*

*Trond Loge, dagl. leder, Salten Friluftsråd, Norge*

**Målgrupp:** Förskolan

## B66 Opp i tau – med taubruer i skole og barnehage (OBS!Passet utgår!)

Taubruer laga av klatreutstyr og det er borna sjølve som knytar knutar og spenner dei opp. Borna jobbar i grupper på 3-5 stk. Dei får lære 8-tallsknute, klemknute, dobbel halvstikk og er sjølve med på rigge og stramme tau med 3-skora talje. Det er laga ei lærerettleiing på norsk til taubruene.

*Christer Lundberg Nes, fagleiar, mountain guide, Friluftsrådet for Ålesund og omland, Norge*

**Målgrupp:** 7-9

## B67 Legepladsen som læringsrum

Børn lærer, når de leger, og vi skal give dem muligheder for at lære meget - også på legepladsen.

I workshoppen vil vi arbejde med at lave forslag til indretning af uderummet, så det kan bruges både i børnenes fri tid og i undervisningen. Uderummet kan give eleverne fysiske udfordringer og erfaringer med både natur og historie.

*Bente Garbers, Skoletjenesten, København, Danmark*

**Målgrupp:** Förskolan, F-6

# Parallella workshoppar fredag 30 september

CD kl 10:30-15:45 (OBS! Dubbelpass)

C kl 10:30-12:30

D kl 13:45-15:45

En beskrivning av målgrupperna hittar du på sidan 26.

Anm  
kod

## Rubrik/innehåll/workshopledare/målgrupp

### CD21 Inne möter ute - Teknik i utomhuspedagogikens tjänst

Under workshoppen får du prova, använda och utveckla bl.a. kameror, ljudförstärkare, RFID, GPS, radiostyrning, vettar mm som pedagogiska verktyg.

*Johan Sandzen, utställningskreatör, Naturinformation Ramneverk*

*Anders Johansson, utomhuspedagog, Friluftsn & NCU*

**Målgrupp:** F-6, 7-9, Gymnasiet, Skolledare

### CD22 Ronja och Hamlet i skolskogen

Följ med på en resa där vi flyttar ut svenskämnet och litteraturen. Du får här tips om hur natur och kulturlandskapet kan inspirera till läsande och skrivande och hur du kan förbättra språkutvecklingen.

*Eva Kätting, Nationellt Centrum för Utomhuspedagogik, Linköpings universitet*

**Målgrupp:** Förskola, F-6, Skolledare

### CD23 Utomhusmatematik

Grundläggande färdigheter. Modellen i undervisningen. Utomhusövningar i "parkmiljö" – former, avstånd, areor, volymer, diagram, medelvärden, höjdmätningar m.fl.

*Janerick Mörck, författare, Nationellt Centrum för Utomhuspedagogik, Linköpings universitet*

**Målgrupp:** Förskola, F-6, F-6/Särskola, 7-9, 7-9/Särskola, Skolledare

### CD24 Utomhusmatematik i Rosengård (OBS!Passet utgår!)

Elever beskriver En vacker Rosengård och utifrån en skattkarta besöker du deras sju poetiska skatter. Du kommer att vandra på Hela världens gata, upptäcka bästa klätterträdet och rutscha på Känsloernas rutschkana. Vi kommer att utmana dig med matematik som inspirerats av barns poesi.

*Lena Andersson, Malmö högskola och Petra Adolfsson, Rosengårdskolan*

**Målgrupp:** F-6

### CD25 Ett hotat hav – en workshop om miljöhot (OBS!Passet utgår!)

Ett hotat hav tar upp aktuella klimat- och miljöproblem med anknytning till havet. I workshoppen ingår en snorkeltur i dykardräkt där vi undersöker hur vår havsmiljö redan har påverkats och hur den kan komma att påverkas i framtiden. Självklart finns det bastu och dusch! Ta med badkläder och handduk.

*Stephanie Anvelid-Uller, SEA-U, Malmö*

**Målgrupp:** 7-9, Gymnasiet

### CD26 En spännande historia/Historier blir till

I workshoppen arbetar vi med hur historia skapas med hjälp av ett fysiskt material – föremål och spår i marken. Vi skapar egna arkeologiska lämningar, undersöker och dokumenterar dem, tolkar och diskuterar fynd och föremål samt deras betydelse för den historia som berättas. Historie- och tolkningsprocessen är central.

*Thomas Persson, Uppsökarna/Malmö Museer, Maria Jiborn Uppsökarna/Trelleborgs Museum*

**Målgrupp:** 7-9, Gymnasiet

### CD27 Malmö Naturskolas inspirationsträdgård i Torup

Vi tittar och provar på olika pedagogiska arbetssätt kopplade till odling, vatten och biodling.

*Birger Emanuelsson, Malmö Naturskola*

**Målgrupp:** F-6, 7-9

### CD28 Upptäck naturen i staden

Vi besöker naturen som finns i staden men som vi inte alltid ser. Till exempel finns det insekter nästan överallt. Vi går en rundvandring där vi "öppnar ögonen" och gör gemensamma upptäckter.

*Tord Andersson, kommunekolog, Malmö stad*

**Målgrupp:** Förskola, F-6, 7-9, Gymnasiet, Skolledare, Planerare/förvaltare

### CD29 Tag kajakken med i byen! Øvelser i kajakken hvor du bor! (OBS!Passet utgår!)

Malmö er et oplagt sted at prøve havkajakken. Temaet er sundhed på en sjov og motiverende måde. Her er, som i København, både havneområde og kanaler til sejladsen. Vi medbringer et udvalg af havkajakker. Udover en introduktion i brugen af selve havkajakken, vil der gives eksempler til naturformidling, leg og sundhedsfremme med havkajak.

*Anne Katrine Blond, naturvejleder, Fjordhuset, Naturogfriluftscener.*

*Jan Thorhauge, naturvejleder i Karreboeksminde*

**Målgruppe:** 7-9, Gymnasiet

### CD30 Lek så det ryker

Överlever buskagen, hur åldras konstgräset? Växtetablering och markbeläggningar studeras på plats på ett par av Malmös lekplatser och skolgårdar.

*Arne Mattsson, träd och markexpert, Malmö stad*

**Målgruppe:** Planerare/Förvaltare, Skolledare

### CD31 Skol och förskolegårdar på ”dansk”

Vilka idéer styr planering och utformning av gårdar i Köpenhamn? Vi besöker gårdar utformade med nya material och trendig formgivning, och gårdar där mer traditionella material används. Obs slutar kl 16.00 i Köpenhamn.

*Kerstin Johansson, Johansson Landskab, Danmark*

**Målgruppe:** Planerare/Förvaltare, Skolledare

### C01 Musik i naturen

Vi besöker ett naturområde och skapar musikinstrument och ljud av det vi hittar i naturen.

*Åke Egevad, instrumentbyggare, musiker och konstnär, Malmö*

**Målgruppe:** F-6, 7-9

### C02 Bland döda mullvadar, flygande trollsländor och levande lindar

På Naturförskolan Snusmumriken Svedala kommun arbetar vi ämnesövergripande med naturen som utgångspunkt och har till följd av detta belönats med Ulla-Britta Bruhn stipendiet 2009. Genom denna workshop vill vi dela med oss av hur arbetar för att nå målen i läroplanen.

*Anette Barr, Naturförskolan Snusmumriken, Svedala kommun*

**Målgruppe:** Förskola

### C03 Utomhuspedagogik i en urban miljö

Västra Hamnen-skolan är belägen mitt i en urban miljö, i ett nybyggt bostadsområde i centrala Malmö. Här ser vi och lär om utomhuspedagogik runt skolan och på skolgården.

*Maria Banerup, Västra Hamnen-skolan, Malmö*

**Målgruppe:** 7-9

### C04 Integrerat språk- och ämneslärande – för alla elever även för andraspråkselever

Deltagarna får aktivt arbeta i olika scener, där behov av lärande samtal uppkommer. Vi överför också konkret en sådan ”muntlig text” till skriftlig faktatext, samtidigt som begreppsförståelsen fördjupas.

*Birgitta Pettersson, Malmö högskola*

**Målgruppe:** F-6

### C05 En stad i förändring (OBS!Passet utgår!)

Städer förändras. Vi arbetar med stadens förändringar genom att arbeta med rollspel och matematik. Utifrån ett historiskt perspektiv arbetar vi med förändringarna som ledde till den nya staden. Workshopen lär dig att läsa staden utifrån kartor och stadens gator.

*Fredrik Nihlen och Ricky Wrentner, Uppsökarna, Glimmingehus-Fredriksdal museer och trädgårdar*

**Målgruppe:** F-6, 7-9, Gymnasiet

### C06 Fånga myllret och hitta mönstret - om att Läsa Naturen i staden (OBS!Passet utgår!)

I stadsnära miljö finns en stor artrikedom och ett myller av urbana arter. En stor övergripande fråga är hur det kan komma sig att de finns just där. Kombinationen av artkunskap och arternas autekologi kan vara nyckeln till att kunna resonera om de mer systemekologiska aspekterna det vill säga att kunna Läsa naturen.

*Ola Magntorn med flera, Högskolan i Kristianstad*

**Målgruppe:** F-6, 7-9, Skolledare



### C07 Vi rör oss i närmiljön och matematikens värld!

Efter några fler övningar och erfarenheter ifrån vårt matematiska arbete framför Turning Torso beger vi oss vidare till andra platser för att upptäcka, illustrera och anta utmaningar inom olika matematikområden. Till hjälp har vi hela tiden våra egna kroppar sinnen och de möjligheter som stadsmiljön erbjuder.

*Marie Jacobson, Malmö högskola*

**Målgrupp:** Åk 7-9

### C08 Att gestalta ämnesinnehåll med utomhusmiljön som scen eller material

Här får du möjlighet att uppleva och praktiskt utöva några estetiska uttrycksformer i syfte att inspirera barn till en lustfylld språkinläring och utveckling av begreppsförståelse.

*Monika Kristiansson, Agneta Rehn, Malmö högskola*

**Målgrupp:** F-6

### C09 Med Staden som gym

Staden kan användas som gym - för rörelse och glädje. Staden ligger där och bara väntar på att bli utforskad. Inget gymkort behövs. Helt gratis har man tillgång till alla redskap som erbjuds överallt.

*Franco Manfrinato, Manfrinato hälsocenter, Malmö*

**Målgrupp:** F-6, 7-9, Gymnasiet

### C10 Platsens betydelse för leken och spelets pedagogik (OBS!Passet utgår!)

Olika förutsättningar i miljön påverkar leken och spelet. I den här workshopen får du möjligheten att prova på och reflektera över platsens betydelse för olika slags aktiviteter.

*Peter Göttinger, informatör, NCFE, Örebro universitet*

**Målgrupp:** Gymnasiet

### C11 Arkeologiska spår i staden

Historiska platser finns ofta i vår närmiljö, även i en stad! Hur hittar man arkeologiska spår efter människor? Men hur hittar man historiska platser? Hur kan man inspirera barn att upptäcka kulturmiljön genom upptäckarlusta och kreativitet? På arkeologiska äventyr utan spade upptäcker vi en fornlämning i staden.

*Christina Svensson, arkeolog och kulturmiljöpedagog, Stiftelsen Kulturmiljövård, Mälardalen*

**Målgrupp:** F-6

### C12 Utomhuspedagogik - för alla

Kunskap, reflektion och handling i natur- och kulturlandskapet. Platsens betydelse för lärprocesser i förskola och skola. Outdoor Environmental Education utifrån ett internationellt perspektiv (Asien och Europa).

*Anders Szczepanski, Nationellt Centrum för Utomhuspedagogik Linköpings universitet*

**Målgrupp:** Förskola, F-6, F-6/Särskola, Planerare/Förvaltare, Skolledare

### C13 Luriga och märkliga växter!

Känn, smaka, klura ut och upptäck det fördolda! Vi är omgivna av växter och så vana vid dem att vi sällan funderar över de spännande hemligheter som göms i växtvärlden. Det man inte upplever med egna sinnen minns man inte! Efter blomsterworkshopen tar deltagarna säkert gärna på sig nya "växt-glasögon".

*Helena Persson, Marie Widén och Sofie Olofsson, Botaniska trädgården, Lunds universitet*

**Målgrupp:** F-6, 7-9, Gymnasiet

### (OBS!Passet utgår!)

### C14 Lärande för social hållbar utveckling - Utepedagogik och ett vidgat textbegrepp

Vi visar på och låter deltagarna testa hur man kan använda närmiljön som ett läromedel inom högre studier. Receptionssamtal är ett sätt att praktisera delaktighetstanken som är central i lärande för hållbar social utveckling. Ett pilotprojekt i Malmö stads satsning på Lärande för hållbar utveckling.

*Josefine Gustafsson, Ina Alm och Anne-Charlotte Ek, Malmö Naturskola, Malmö högskola*

**Målgrupp:** F-6, 7-9, Gymnasiet

### C15 Naturdetektiverna

Vi går ut i naturen och undersöker vad som har hänt där vi går fram. Vi ser vilka djur som varit i farten och vad de gjort. Vi funderar över hur vi kan veta allt detta och lär oss vad man ska söka efter.

*Peter Hillve, Naturspåret*

**Målgrupp:** F-6, 7-9, Gymnasiet

### C16 Titta där! De yngsta förskolebarnens nyfikenhet och lärande

Närmiljön som lärmiljö även för de yngsta förskolebarnen - hur gör man? Kan man vara ute med barnen hela dagar? Här får du som arbetar i förskolan möjlighet att diskutera och prova på övningar hur du som pedagog kan använda dig av närmiljön som läroplats för de yngsta förskolebarnen med betoning på utomhusaktiviteter.

*Marie Wilhelmsson, Björkängens uteförskola, Malmö*

**Målgrupp:** F-6

### C17 Rättvis handel – kan jag påverka? (OBS!Passet utgår!)

Presentation av ett utbildningspaket om rättvis handel där deltagarna får testa övningar som kan användas i undervisningen. Övningarna är fokuserade på att utöka elevernas handlingskompetens och innefattar hemuppgifter och besök i butiker. Under workshopen ges även information om rättvis handel.

*Catarina Rolfsdotter Jansson, Rolfsdotter AB, Malmö*

**Målgrupp:** F-6

### C18 Är havet för alla – tillgänglighet för alla

Hur ger man elever med funktionsnedsättning tillgång och upplevelser vid vatten och hav. Deltagarna får själv delta på elevernas villkor. Vi kommer att jobba med nya hjälpmedel under workshopdagen.

*Parkskolan - gymnasiesärskolan, SEA-U, Malmö stad*

**Målgrupp:** 7-9/Särskola, Gymnasiesärskola

### C19 Torstens mattelabb

Med plankor, västar, glädje och lust kan vilken gård som helst bli ett matematiskt laboratorium. Gräs, asfalt och välbeprövad rekvisita som utgångspunkt för levande, lovande matematik för små barn.

*Torsten Kellander, utomhuspedagog, SLU Toroslunda, Öland*

**Målgrupp:** Förskola

### C20 Udeskole i Danmark: Flyt alle fag ud – i skov, natur og kultur

Flyt alle fag ud i skoven, naturen og kulturen i skolens nære omgivelser. I workshopen præsenterer vi en række velafprøvede faglige aktiviteter fra den danske udeskole og de metoder vi benytter i Danmark. Workshopen giver også indblik i udbredelsen af udeskole i Danmark.

*Karen Barfod, lektor ved VIA University College, Læreruddannelsen i Nr. Nisum, Danmark*

*Malene Bendix, koordinator for Skoven i Skolen, Danmark*

**Målgrupp:** F-6

### C21 Äventyrsstig på naturens villkor

Med ena foten i Malmös natur och kulturlandskap kombinerar vi natur- och kulturstigen med äventyrsbanan för att göra en stig som lockar både barn och vuxna. Ta även del av erfarenheter från Tyresta nationalpark och projektet Uppdrag urskog.

*Eva Sandberg, Centrum för naturvägledning, SLU, Uppsala*

**Målgrupp:** F-6

### C22 Klimat-X - Experimentera med alternativa energikällor (OBS!Passet utgår!)

Experimentera med alternativa energikällor och delta i en energivandring i Västra Hamnen där vi ser energilösningar i verkligheten.

*Erik Roupe, Malmö Museer*

**Målgrupp:** 7-9

### C23 Hello Magpie! (OBS!Passet utgår!)

This workshop is for everyone who wants to teach species in a fun way (exercises and games).

It is nicer to walk in the forest, when you can say hello to plants and animals you know. Too often we study species indoors and when we go out, they look so different that we can't recognize them anymore.

*Aulikki Laine, environmental educator, Eräjärvi, Finland*

**Målgrupp:** 7-9

## C24 On the wings of fairy tales

Familiar nature tasks and plays (example art, nature examining, and math) are twined to each other with the methods of the fairy tale. The insight to the figures of the fairy tale creates a comfortable tension and different point of view to the trip.

*Niina Mykrä, nature school teacher and art teacher, Tampere nature School, Tampere, Finland*

**Målgrupp:** Förskola, F-6

## C25 Ekologiskt äventyr – mångfald och hotade arter (OBS!Passet utgår!)

Hållbar utveckling är vår tids stora utmaning och vår livsstil förändrar jorden. Hur kan man lära om miljöfrågor på ett roligt sätt? Med äventyrsaktiviteter och drama dyker vi in i miljöfrågor med fokus på mångfald och hotade arter och lär oss vad vi kan göra för att minska vårt ekologiska fotavtryck.

*Anna Kettunen och Lotta Hagman, äventyrspedagoger, Helsingfors, Finland*

**Målgrupp:** F-6, 7-9, Gymnasiet

## C26 A Færni til framtíðar (Kompetens för framtiden)

The workshop will illustrate and provide participants with ideas from author's handbook. The aim is to promote mobility among children between the ages of 4-8 through play in their natural environment, in the city and in their neighborhoods.

*Sabína Steinunn Halldórsdóttir, University of Iceland Faculty of Sport and Health Sciences, Island*

**Målgrupp:** Förskola, F-6, F-6/Särskola

## C27 Ged på kniven (OBS!Passet utgår!)

Geden er det ældste husdyr i Norden, og kan spores ca. 6000 år tilbage. I Ishøj Kommune, bruges geden i forbindelse med afgræsning og landskabspleje. Det er derfor nemt at få geder til brug i formidlingen. Vi rejser tilbage til vikingetiden, hvor vi starter med at skære en nyslagnet ged op, vi ser på dens anatomi og forundres over alle de ting man kan lave af dele fra geden. Derefter tilbereder vi gedekødet på ægte vikingemåner.

*Helene Flügge, Mette Millner, naturvejlederne Ishøj Naturcenter København, Danmark*

**Målgrupp:** F-6

## C28 Nedbrydning (OBS!Passet utgår!)

Kulturelt set er svampe farlige og fascinerende (i Danmark). Vi finder tegn på svampenes nedbrydning i skoven og indsamler og sorterer svampe efter generelle kendetegn. Vi laver sporetryk kort og prøver en let måde at farve garn. Til slut tilberedes spiselige svampe med enkle kendetegn.

*Gitte Eriksen, naturvejleder, Danmark*

**Målgrupp:** Förskola, F-6, 7-9

## C30 Utomhusdramatik (OBS!Passet utgår!)

Vi använder närmiljö, gaturum, parker och bakgårdar för att skapa dramatik i vardagen. Med alla sinnen igång har staden mycket att berätta. Övningar som tränar social kompetens, kroppsmedvetenhet och utmanar känslor som glädje, rädsla och nyfikenhet.

*Stefan von Bothmer, Kosters trädgårdar, Sydkoster*

**Målgrupp:** 7-9

C31

## D31 Funny Walks - med promenaden som metod för lärandet

Vi lär oss använda promenaden som ett pedagogiskt hjälpmedel i den ämnesövergripande undervisningen. Du får exempel på en blandning av fysisk aktivitet, lek, lärande med utevistelse i skolans närmiljö - temapromenad, skattjakt och språkundervisning.

*Camilla Bergholm och Camilla Ulvmyr, informatörer, NCFE, Örebro universitet*

**Målgrupp:** F-6

C32

## D32 Skolskogen som framgångsrik lärmiljö

Hur kan praktiskt skolarbete bedrivas i skogen? Hur kan du med hjälp av skogen kombinera teori och praktik i ett ämnesintegrerat lärande? Få konkreta tips på övningar och lektioner som passar året om!

*Lena Åbom, samordnare för Skogen i Skolan*

**Målgrupp:** F-6

C33

**D33 Skogplantingen er populær aktivitet i skolen, men hva lærer elevene? (OBS! Båda passen utgår!)**

Skogplanting er en populær aktivitet i skolen, men hva lærer elevene? Hvordan kan den symbolsk viktige skogplantingen bygges inn i et læringsforløp med forberedelse, kunnskapsbygging, aktivitet og etterarbeid? Vi ønsker å sette fokus på hvordan skogplanting kan bidra til økte kunnskaper om skogens rolle i samfunnet.

*Bjørn Helge Bjørnstad, senior prosjektleder, Lære med skogen, Skogbrukets Kursinstitutt, Norge*

**Målgruppe:** F-6, År 7-9

C34

**D34 Kryp, snubbla och upptäck! Naturen som lek- och lärplats för de minsta**

I naturen finns utmaningar på allas nivå, här finns leksaker man inte behöver konkurrera om. Ha roligt tillsammans är ledorden för naturupplevelsen för de minsta. Samspelet mellan vuxna och barn är viktig. Gemensamma opplevelser och upptäckter skapar glädje i lärandet och vistelsen.

*Ulla Whilborg, utbildare Friluftsförbundet I Ur och Skur*

**Målgruppe:** Förskola

C35

**D35 Upptäcka och undersöka i och kring vatten**

Sjö, hav, bäck upptäck, undersök och skapa tillsammans med förskolebarn. Med enkla medel fångar du barnens interesse for vatten och livet runt det.

*Carina Andersson, I Ur och Skur, Mullebo förskola*

**Målgruppe:** Förskola

C36

**D36 Naturens möjligheter for ökat välbefinnande på fritidshem**

Utemiljön och skolans närmiljö kan bjuda på spennende aktiviteter. Låt dig inspireras genom att använda naturen for att skapa en spennende og rolig fritid for barnen så som primitivt bygge (knopar, surrning), hantverk, lekar og øvningar, sikkerhet og utrustning.

*Anna Westerlund, utbildare Friluftsförbundet I Ur och Skur*

**Målgruppe:** F-6

C37

**D37 Livet i en vattendroppe**

Vad händer egentligen i en liten droppe havsvatten? Många har hørt talas om algbloomingar, eller att vattnet innehåller for mycket næring. Vi kanskje vet att vissa djur og mennesken utgör toppen på næringskedjan. Men hur ser länken mellan fiskar og växter ut? Följ med till en del av livet i havet som du inte tidigare visste fanns!

*Annika Kjellsson-Lind og Annalisa Rådeström, Umevatoriet, Umeå*

**Målgruppe:** F-6

C38

**D38 Skolgården som pedagogisk resurs med ökad måluppfyllelse, trots asfalten!**

Hur kan man arbeita med utomhuspedagogik på en asfalterad skolgård og samtidigt öka måluppfyllelsen inom matematik og svenska? Under workshopen kommer du att få oppleva hur man kan ämnesintegrera på skolgården. Alla elever ska nå målen!

*Maria Hammarsten, adjunkt, Nationellt Centrum for Utomhuspedagogik Linköpings universitet*

**Målgruppe:** Förskola, F-6, F-6/Särskola, Skolledare

C39

**D39 Att lära in svenska ute – årskurs 6-9 (OBS! Båda passen utgår!)**

Denna workshop sätter in ämnet svenska i ett sammanhang där skönlitteraturen, naturvetenskapen, estetiken og hållbar utveckling är viktiga utgångspunkter. Övningarna som bland annat kommer att handla om att läsa, lyssna og förstå og kreativt berättande är hämtade från boken Att lära in svenska ute (2010).

*Ammi Wohlin, Naturskoleförbundet*

**Målgruppe:** 7-9

C40

#### D40 Att lära in engelska utomhus - årskurs 4-9

Låt uterummet bli en källa för inspiration i språkinläringen. Ta på orden, känn på känslan, lek med grammatiken. Vår skiftande utemiljö ger oändligt många möjligheter att lära ett nytt språk. Vi testar olika övningar ur boken Att lära in engelska ute tillsammans med författaren till boken.

*Lotta Carlegård, Naturskoleföreningen*

**Målgrupp:** F-6, 7-9

C41

#### D41 Leka och lära in matematik ute - förskolan!

Med förskolebarnen passar det utmärkt att arbeta med språket, grundläggande begrepp, sortering och mönster ute och naturligtvis genom lek. Ni får praktiskt pröva på lekar och övningar, som passar för de yngsta i naturen eller på gården, tillsammans med författarna till boken Leka och lära matematik ute.

*Mia Bucht och Kajsa Molander, Naturskoleföreningen*

**Målgrupp:** Förskola, F-6

C42

#### D42 Tio meter historia i skogen (OBS!Passet C42 utgår!)

Kom och följ med på ett antal historiska nedslag på tio meter, Vikingatiden, 1500-talet, 1950-talet... allt kommer vi inte att hinna utforska, men genom praktiska övningar och idéer vill vi ge dig inspiration till att arbeta med skogen i ett historiskt perspektiv.

*Johan Norman kontaktperson för Skogen i Skolan*

**Målgrupp:** F-6

C43

#### D43 Vi bygger landskap i sand (OBS!Passet D43utgår!)

Vi former topografiska landskap i sanden med olika naturmaterialer, med utgångspunkt i bilder av barns egen verksamhet. Vi tenker oss att vi former en del av skolens uterom. Vi skisserer, dokumenterar och tecknar kart. Ta del i erfarenheter från olika projekt.

*Frode Svane, arkitekt och pedagog, Barnas Landskap, Norge*

**Målgrupp:** 7-9

#### D44 Gymnasier i naturen – en utmaning!

Att få gymnasier ut i den bynære natur er en utmaning. Vi har udviklet særlig oplæg for eksempel: opklaring af mordtidspunkt på ged ved hjælp af maddiker, marineøkologiske undersøgelser hvor hele klassen snorkler i våddragter. og workshopen afvikles med reviewingteknik, hvor deltager inddrages i forløbet.

*Jes Aagaard, naturvejledere Naturstyrelsen, Danmark*

**Målgrupp:** 7-9, Gymnasiet

#### D45 Røde kinder og snavsede fingre - ud i naturen med førskolebørn

De første 6 år lærer vi mest: Om vores egen krop, om verden rundt om os, om andre mennesker og om os selv. Naturen er et fantastisk rum for børns udvikling, men hvordan kan den voksne støtte og hjælpe? Vi laver små øvelser med fokus på krop, sprog, empati og samarbejde i naturen. Men vi skal også diskutere naturpædagogik på tværs af ulike nordiske traditioner.

*Ida Kryger, projektkoordinator, Friluftsrådet, Danmark*

**Målgrupp:** Förskola

#### D46 Ekologiskt äventyr – klimatförändring (OBS!Passet utgår!)

Hållbar utveckling är vår tids stora utmaning och vår livsstil förändrar jorden. Hur kan man lära om miljöfrågor på ett roligt sätt? Med äventyrsaktiviteter och drama dyker vi in i miljöfrågor med fokus på klimatförändring och lär oss vad vi kan göra för att minska vårt ekologiska fotavtryck.

*Anna Kettunen och Lotta Hagman, Äventyrspedagoger, Helsingfors, Finland*

**Målgrupp:** F-6, 7-9, Gymnasiet

#### D47 Torstens mattelabb

Vi använder gräs, asfalt och välbeprövad rekvisita som utgångspunkt för levande, lovande matteundervisning. Prova på hur koordinater, skalbegrepp och andra mattegåtor blir begripliga för elever på vilken skolgård som helst.

*Torsten Kellander, utomhuspedagog, SLU Toroslunda, Öland*

**Målgrupp:** F-6

#### D48 Att lära in ute på hållbar väg

Målet med hållbar utveckling är att öka kunskap och motivation för att alla skall kunna agera för ett hållbart samhälle. Att lära in, ute, på hållbar väg är nyckeln till helhetssyn, där ämnesöverskridande övningar för oss närmare hållbarhet. Eleverna får möjlighet att komma i kontakt med naturen och utveckla grundläggande miljökunskap.

*Helena Óladóttir, Náttúruskóli Reykjavíkur, Island*

**Målgrupp:** F-6

#### D49 Livet är ett äventyr!

Fortbildning i Drömmarnas Hus äventyrspedagogik. Metoder, övningar, upplevelser och praktiska tips på hur ni själva kan använda er av denna pedagogik. Vi visar hur kultur, pedagogik och natur kan integreras för att passa den ordinarie ämnesundervisningen i skolan.

*Lisa Petri och Kristian Almquist, Drömmarnas Hus, Malmö*

**Målgrupp:** F-6, F-6/Särskola

#### D50 Bygg en odlingsskulptur!

I denna workshop kommer deltagarna tillsammans med varandra och genom sin egen fantasi att skapa en gemensam skulptur med skrymslen, vrår, tomrum och platser där växter har möjlighet att gro och grönska. Välkommen till Drömmarnas hus trädgård där vi ska ge nytt liv åt gammalt skräp och skrot!

*Lisa Lagerström med flera, Drömmarnas Hus, Malmö*

**Målgrupp:** F-6, 7-9

#### D51 Rätten till vatten!

Jordens yta består av 70 procent vatten ändå lever miljontals människor utan tillgång till rent färskvatten. En workshop kring vattenresurser, värderingar och mänskliga rättigheter.

*Peder Hansson, SEA-U, Malmö*

**Målgrupp:** 7-9, Gymnasiet

#### D52 Var ligger den röda tråden?

Våra elever ska få vara med om en lärarrik utevistelse. De får upptäcka naturen på ett lekfullt sätt. Men hur ser vi till att det blir en helhet för eleverna? Vi visar några roliga sätt att fånga och hålla kvar elevernas intresse. Kom med om du vill hitta kluriga ledtrådar och lösa listiga gåtor.

*Anna Idman, naturskollärare, Naturskolan Uttern, Sjundeå, Finland*

**Målgrupp:** F-6

#### D53 Språkutveckling i ett ämnesintegrerat perspektiv

En workshop om att arbeta med utomhuspedagogiken som ett komplement till övrig undervisning. Lektionsförslag som visar på hur man kan använda utomhuspedagogiken för att medvetet fördjupa ämnes- och språkkunskaperna hos elever.

*Eva Hörnblad, Örtagårdsskolan, Malmö*

**Målgrupp:** F-6, 7-9

#### D54 Ut i Naturen med SärVux (OBS!Passet utgår!)

I denna workshop ges möjlighet att prova det arbetssätt som pedagogerna vid SärVux Södervärn använder i kursen "Ut i naturen". Kursen syftar till att kursdeltagarna ska lära känna Malmös natur. Målet är att de ska bli så trygga i sin närnatur att de ska våga återvända till de platser vi besökt under utbildningen på egen hand.

*Britt-Marie Åsard med personal, SärVux, KomVux Södervärn, Malmö*

**Målgrupp:** Gymnasiesärskola, Skolledare

#### D55 Vi har matte runt hörnet

Det kommer att handla om hur man kan lära in former, mönster och taluppfattning med hjälp av material i närmiljön. Vi bygger till exempel olika former och ritar av, mönster med hjälp av kroppen och tiokompisar som hämtalek.

*Nina Huovinen-Andersson, Anna Lindahl, Kroksbäcksskola. Malmö*

**Målgrupp:** F-6

#### **D56 Stenkoll på staden (OBS!Passet utgår!)**

Vi kollar vilka olika bergartstyper som finns, hur man vid olika tidsepoker använt olika slags bergarts-material och ger exempel på ekonomiskt geografiska förändringar av användningen.

*Mikael Wingård, lärare i geografi och naturkunskap, Celsiusskolan, Uppsala*

**Målgrupp:** Gymnasiet

#### **D57 Street Dance för alla!**

Idag är det modernt och kul för alla att dansa, kille som tjej. Våga utmana dig själv och låt dina elever möta varandra i rörelse. Under lustfyllt lekande får du praktiska verktyg att ta med dig hem. Ge eleverna rörelse och kreativitet till skön musik utan stress och krav. Dans på lika villkor!

*Peter Göttinger, Anna Duberg, Danspedagog, Örebro*

**Målgrupp:** 7-9

#### **D58 Utomhusvistelsen och webben – nya pedagogiska möjligheter (OBS!Passet utgår!)**

Dokumentera din vandring med hjälp av mobiltelefonen och presentera resultatet på webben. Sträckan du vandrat synliggörs på en karta och du kan även koppla till foto, film och text. Vi visar på hur man kan kombinera webbaserade verktyg med sin smartphone och låter deltagarna medverka i den praktiska tillämpningen i den omgivande utomhusmiljön. Ta gärna med egen Smartphone.

*Kenneth Joelsson och Anders Larsson, Naturskolan Gladan, Stiftelsen Skånska Landskap*

**Målgrupp:** 7-9

#### **D59 Leka med elden**

Vi följer elden genom historien. Medan vi väntar på att blixten ska slå ner gör vi själv upp eld och lär oss handskas med den. Vi studerar elden och experimenterar med den på ett säkert sätt och lär oss litet om dess olika nyttigheter. Vi testar att göra upp eld på olika sätt och går på det viset på upptäcktsfärd genom eldens historia.

*Bengt Granelli, Naturspåret*

**Målgrupp:** F-6, 7-9

#### **D60 På jakt i närmiljön efter friluftslivets mångfald (OBS!Passet utgår!)**

Med närmiljön som utgångspunkt når vi målen i skolan och väcker elevers intresse för friluftsliv. Vi kommer belysa friluftslivet ur olika aspekter som äventyr, utmaning och samarbete ur ett kulturellt och organisatoriskt perspektiv. Praktiska moment, reflektion och diskussion kring friluftslivets mångfald.

*Stephan Svenning, Örebro universitet*

**Målgrupp:** Gymnasiet

#### **D61 Marin teknikutveckling (OBS!Passet utgår!)**

Framtidens teknikutvecklare finns i skolan. Det gäller därför att tidigt skapa ett intresse för natur och teknik. Under workshopen provar vi på att köra radiostyrd undervattensrobot (ROV) och bygga enkla teknikredskap för att utforska ”den tysta världen”.

*Kjell Andersson, SEA-U/LTH*

**Målgrupp:** 7-9, Gymnasiet

#### **D62 Klimat-X - Experimentera med alternativa energikällor (OBS!Passet utgår!)**

Experimentera med alternativa energikällor och delta i en energivandring i Västra Hamnen där vi ser energilösningar i verkligheten.

*Erik Roupe, Malmö Museer*

**Målgrupp:** Gymnasiet

#### **D63 Integrerat språk- och ämneslärande – för alla elever (OBS!Passet utgår!)**

Deltagarna får aktivt arbeta i olika scener, där behov av lärande samtal uppkommer. Vi överför också konkret en sådan ”muntlig text” till skriftlig faktatext, samtidigt som begreppsförståelsen fördjupas.

*Birgitta Pettersson, Malmö högskola*

**Målgrupp:** Gymnasiet

#### **D64 Vi rör oss i närmiljön och matematikens värld! (OBS!Passet utgår!)**

Efter några fler övningar erfarenheter ifrån vårt matematiska arbete framför Turning Torso beger vi oss vidare till andra platser för att upptäcka, illustrera och anta utmaningar inom olika matematikområden. Till hjälp har vi hela tiden våra egna kroppar sinnen och de möjligheter som stadsmiljön erbjuder.

*Marie Jacobson, Malmö högskola*

**Målgrupp:** Gymnasiet

### D65 Beauty in your near environment (OBS!Passet utgår!)

Visual arts are good way to discover your environment, make your statements, deal with your emotions and find your creativity. We make environmental art outside mostly with the materials you find around you. If you focus on the small things around you, you see your environment quite a different way.

*Niina Mykrä, nature school teacher and art teacher, Tampere nature School, Tampere, Finland*

**Målgrupp:** F-6, 7-9, Gymnasiet

### D66 Äventyrsstig på naturens villkor

Med ena foten i Malmös natur - och kulturlandskap kombinerar vi natur- och kulturstigen med äventyrsbanan för att göra en stig som lockar både barn och vuxna. Ta även del av erfarenheter från Tyresta nationalpark och projektet Uppdrag urskog.

*Eva Sandberg, Centrum för naturvägledning, SLU, Uppsala*

**Målgrupp:** 7-9

### D67 Utomhusdramatik

Vi använder närmiljö, gaturum, parker och bakgårdar för att skapa dramatik i vardagen. Med alla sinnen igång har staden mycket att berätta. Övningar som tränar social kompetens, kroppsmedvetenhet och utmanar känslor som glädje, rädsla och nyfikenhet.

*Stefan von Bothmer, Kosters trädgårdar, Sydkoster*

**Målgrupp:** Gymnasiet





# Konferensinformation

## Tid och plats

Konferensen Ute är inne 2011 äger rum i Malmö den 29–30 september 2011 och är förlagd till Stadionmässan, Pildammsparken, Drömmarnas Hus i Rosengård och Ribersborgsstranden. Mer information om Stadionmässan hittar du här: [www.stadionmassan.se](http://www.stadionmassan.se)

Huvuddelen av konferensen består av workshoppar utomhus. Där behov föreligger kommer transporter anordnas.

## Deltagande i workshopparna

Du gör dina val av workshoppar i anmälningsformuläret på hemsidan [www.utenavet.se](http://www.utenavet.se)

Gör ett förstahandsval och ett andrahandsval. När en workshop är fulltecknad visas den inte längre i anmälningsformuläret, då alla workshopparna har ett maximalt antal platser och som varierar. Observera att dina val inte innebär platsgaranti utan det är först till kvarn som gäller. En workshop kan ställas in om det blir för få anmälningar. Vårt riktmärke är minimum 10 deltagare per workshop.

## Anmälan

Första dag för anmälan är den 31 januari 2011. Sista anmälningsdag är den 20 augusti. Anmälan är bindande och görs online via Utenavets hemsida. [www.utenavet.se](http://www.utenavet.se)

Om du får förhinder och inte kan delta i konferensen kan du kostnadsfritt överlåta din plats åt en kollega. Detta ska meddelas till Monica Wettler, [uteinne@oru.se](mailto:uteinne@oru.se)

## Bekräftelse

Bekräftelse på ditt deltagande och val av workshoppar skickas ut via e-post inom en vecka efter anmälan.

## Priser och betalning

Konferensavgift: 2 345 kr (från och med den 15 juni 2 645 kr). Gruppris, 4 pers eller fler: 2 145 kr per deltagare (från och med den 15 juni 2 445 kr)  
Ovanstående priser är exklusive moms 25 %.  
För att utnyttja grupprabatt krävs en gemensam faktureringsadress för samtliga gruppdeltagare.  
I konferensavgiften ingår konferensens program dagtid, lunch och kaffe båda dagarna, samt eventuell transport till och från workshopparna.

OBS! I avgiften ingår ej konferensmiddag, övriga resor och logi. Konferensavgiften faktureras och fakturan skickas ut efter det att anmälan har bekräftats.

## Konferensmiddag

Årets konferensmiddag äger rum i Slagthuset (Saluhallen) Jörgen Kocksgatan 7A.

Konferensmiddag med underhållning kostar 400 kr per person exklusive moms. I priset ingår en tvårätters middag, vin till maten, kaffe, garderobsavgift och underhållning av Spiritus Mundi.

Anmälan till middagen gör i samband med konferensanmälan på [www.utenavet.se](http://www.utenavet.se)

## Mer information

All övrig information om konferensen finner du på Utenavets hemsida [www.utenavet.se](http://www.utenavet.se)

För frågor angående din anmälan kontakta: Monica Wettler, e-post [uteinne@oru.se](mailto:uteinne@oru.se) tfn 019-30 13 12

För frågor angående konferensens innehåll m.m. kontakta: Sofia Green, tfn 019-30 14 77, e-post [sofia.green@oru.se](mailto:sofia.green@oru.se) eller Åsa Hellström, tfn 040-34 22 23, e-post [asa.hellstrom@malmö.se](mailto:asa.hellstrom@malmö.se)

## Målgrupper

Workshopledarna har för sin respektive workshop definierat vilken målgrupp workshoppen är anpassad för.

### Förskola

Förskoleverksamheten i Sverige vänder sig till barn från ett år till dess de börjar skolan. Verksamheten bedrivs i form av förskola, familjedaghem och öppen förskola.

### Förskoleklass till årskurs 6 (F-6)

#### Årskurs 7 till 9 (7-9)

Förskoleklass erbjuds barn i Sverige från och med höstterminen det år de fyller 6 år och till dess de börjar sin grundskoleutbildning. Grundskolan är en nioårig obligatorisk skolform. Den består av 9 läsår, och varje läsår består av en höst- och en vårtermin. Grundskolan är tillgänglig för alla barn mellan 7 och 16 år.

### F-6/Särskola och 7-9/Särskola

För de barn som inte kan genomföra sin skolgång i grundskolan finns specialsolan och den obligatoriska särskolan. Barn med lindrig utvecklingsstörning går i den obligatoriska särskolan.

### Gymnasiet/Gymnasiesärskola

Alla ungdomar i Sverige som har avslutat grundskolan har rätt till en treårig gymnasieutbildning. Till gymnasieutbildningen räknas gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Gymnasiesärskolan vänder sig till ungdomar med utvecklingsstörning

### Skolledare

Skolledare är ett samlingsnamn för rektorer, förskolechefer och andra med ledande befattningar inom skola och annan utbildning.

### Planerare och förvaltare

Är ett samlingsnamn för de som arbetar med planering, utformning, skötsel och kontroll av barns och ungas utemiljöer, till exempel arkitekter, landskapsarkitekter, entreprenörer, konsulter, fysiska planerare och samhällsplanerare, även skolplanerare.

### Övrigt

Vi reserverar oss för ändringar i programmet. Konferensprogrammet uppdateras kontinuerligt på hemsidan [www.utenavet.se](http://www.utenavet.se).

Alla workshoppar genomförs utomhus. Anpassa kläder och skor efter väderlek.

## Hotellbokning

Det finns ett antal rum reserverade på olika hotell i centrala Malmö. Ni bokar på egen hand direkt hos hotellen senast den 15 augusti 2011. Vid kontakt med hotellen, ange bokningsreferens enligt nedan:

Hotell	Pris enkelrum	Pris dubbelrum	Referens	Telefon
Hotel Ibis Malmö	895 kr	-	Miljöförvaltningen	040-6728570
Quality Hotel Konserthuset	1095 kr	1345 kr	2033R103355	040 664 60 00
Comfort Hotel Malmö	990 kr	1095 kr	93132	040-33 04 40
Hotel Plaza Malmö	895 kr	-	71228	040-33 05 50
Scandic St Jörgen	1390 kr	1490 kr	BMAL290911	040 693 46 00
Scandic Malmö City	1490 kr	1590 kr	BMAL290911	040 693 46 00

Malmö har även flera prisvärda Vandrarhem att erbjuda. Här hittar du alla Vandrarhem i Malmö:  
[www.vandrarhemimalmo.se](http://www.vandrarhemimalmo.se)

**Tänk på att konferensen till största delen kommer att vara utomhus.  
Kläder och skor bör anpassas efter väderleken.**



Du är välkommen att anmäla dig via vår hemsida

**[www.utenavet.se](http://www.utenavet.se)**

**Ute är inne 2011**

Evenemangservice, Örebro universitet, 701 82 ÖREBRO

Monica Wetzler • tfn 019 30 13 12 • [uteinne@oru.se](mailto:uteinne@oru.se)

Sofia Green • tfn 019 30 14 77 • [sofia.green@oru.se](mailto:sofia.green@oru.se)

Åsa Hellström • tfn 040 34 22 23 • [asa.hellstrom@malmo.se](mailto:asa.hellstrom@malmo.se)